

Hesap Uzmanları Kurulu'nun Önemi ve Vergi Dünyası

Dr. VEYSİ SEVİĞ

E. Baş Hesap Uzmanı

Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi
ICC Vergi Komisyonu (Fransa) Üyesi

70.

Y
I
L
Ö
Z
E
L
B
Ö
L
Ü
M

Türkiye 1923-1950 yılları arasında Devletçilik politikası döneminde milli ekonominin oluşması yönündeki çalışmalara ağırlık vermiş, 1923 İzmir İktisat Kongresinde gümrük meselesi ile vergi konusu üzerinde bazı çalışmalar yapılmış, Kurtuluş Savaşı öncesi geçerli olan sistemin önemli gelir unsuru olan aşar vergisi 1925 yılında kaldırılmıştır.

İzmir İktisat Kongresi, genç Cumhuriyet hükümetinin 1923-1929 dönemi ekonomi dolayısıyla vergi politikalarına damgasını vurmuş, ancak Cumhuriyet hükümetinin kalkınmasının finansmanında yaşanan sorunların üstesinden yeterince gelinememiştir.

1933'den itibaren özel kesime ağırlık veren bir devletçilik anlayışı ile yapılan yönlendirmelerde vergilendirmeye önem verilmeye başlanmış, ancak bu konuda beklenen başarı elde edilememiştir.

1930'lu yılların sonuna doğru kamu harcamalarının finansmanında yaşanan zorluklar yanında gelir bölümünde ortaya çıkan dengesizlik vergilendirme alanındaki arayışları yoğunlaştırmıştır.

11 Kasım 1942 gün ve 4305 sayılı Kanunla uygulanan Varlık Vergisi'nin gerekçesinde "olağanüstü savaş koşullarının yarattığı yüksek karlılığın vergilendirilmesi" gereği üzerinde durulmuştur. Söz konusu kanunun gerekçesinde Piyasanın millileştirme kuralına önem verildiği dolaylı olarak ifade edilmiş ancak yapılan uygulama nedeniyle Varlık Vergisi özellikle vergilendirmede adalet ilkesi açısından tartışılır olmuştur.

1940'lı yılların ortalarına doğru Türkiye'de vergilendirme konularında yeni arayışlara yönelik çalışmalar yoğunlaşmış, bu bağlamda da vergi gelirlerinin sağlıklı ve yenilikçi anlayış çerçevesinde artırılmasını sağlayacak çalışmalara ağırlık verilmiştir.

Türkiye'nin ekonomik açıdan güçlenebilmesi için öngörülen programların sağlam ve güvenilir kaynaklara bağlanabilmesini sağlayacak yeniliklerden birisi de 1945 yılında Maliye Bakanlığı bünyesinde Hesap Uzmanları Kurulu'nun kurulmasıdır. 4709 sayılı Hesap Uzmanları Kurulu'nun oluşum Kanunu, 29 Mayıs 1945 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, bu kanun gereği vergi denetimi doğrudan Maliye Bakanlığı'na bağlı bir kurumun yetki alanına bırakılmıştır.

1940'lı yıllarda özellikle Avrupa ülkeleri nezdinde yaşanan savaş dalgasının getirmiş olduğu sorunlar; savaş dışı kalan ülkemiz açısından çeşitli tartışmalara neden olmuş ve gelir dağılımında ortaya çıkan tutarsızlık ve özellikle vergilendirme alanında yeni bir yapılandırmayı adeta zorunlu hale getirmiştir.

İkinci Dünya Savaşı'nın (1939-1945) getirmiş olduğu mali yükler ülke ekonomisini zora sokmuş, mevcut vergilendirme sistemi ile kamu harcamalarının finansmanının sağlanmasında yetersiz kalınma tehlikesi belirgin hale gelmiştir.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Ülkemize yerleşen ünlü Alman Maliyecisi Prof. Dr. Fritz Neumark ile Hesap Uzmanları Kurulu Kurucusu olan Ali Alaybek'in işbirliği ile hazırlanan "Vergilendirmede Reform çalışmaları," Türkiye maliyesinde vergi denetimine etkinlik ve güven sağlayıcı yeniden yapılandırmayı da zorunlu hale getirmiş, bu bağlamda da yukarıda belirttiğimiz üzere Hesap Uzmanları Kurulu'nun oluşumu kısa sürede gerçekleştirilmiştir.

Türkiye; 1950'li yıllarda vergilendirmede çağdaş anlamda önemli bir reform gerçekleştirmiştir. Bu bağlamda Türkiye sırasıyla Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi ve Vergi Usul Kanunlarından oluşan tasarıları

1950 yılından itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onayından geçirerek yürürlüğe koymuştur. Söz konusu çalışmalarda Hesap Uzmanları görev almıştır.

Hesap Uzmanları ilk oluşumunu mütekip yapmış oldukları çalışmalarla Vergi Hukuku'na ve uygulamalarına adalet ve verimlilik ilkelerine uygun kazanımlar getirmiştir.

1950 yılında gerçekleştirilen Vergi Reformu ile vergi denetimi ön plana çıkartılmış, bu bağlamda da vergi denetim görevi ağırlıklı olarak Hesap Uzmanları Kurulunca üstlenilmiştir.

Hesap Uzmanları Kurulu'nun yönetiminde kurum-sallık politikasının etkinliği devamlılık arz etmiştir. Zaman içerisinde bu kurumdan yetişenler ülkemizde hem özel sektör ve hem de kamusal nitelikteki çalışmalarda aranır hale gelmişlerdir.

Kurum içi hiyerarşide kıdem ve bilginin ön planda tutulması çalışma disiplininin oluşmasını sağlamış, meslek mensuplarının kamuoyunu aydınlatma konusunda yapmış oldukları çalışmalar aranır hale gelmiştir. Dünyanın çeşitli ülkelerinde dış görev üstlenen Hesap Uzmanları bu görevlerinde başarılı ve aranır olmuşlardır.

Hesap Uzmanları Kurulu'na kimliğini veren özelliklerin başında köklü Kurum Kültürü gelmektedir. Kurum Kültürü oluşumunda var olan sağlam temel, sonrasında kurumda görev alanların disiplinli, tarafsız, hukuka bağlı, kişilere saygılı davranışlarından oluşmaktadır.

Hesap Uzmanlarının özverili olarak yaptıkları çalışmalarının topluma arzı; kuruluşundan yaklaşık olarak 36 yıl sonra Vergi Dünyası Dergisi ile olmuştur. İlk yayım hayatına 1 Eylül 1981 tarihinde giren Vergi Dünyası, o günden, günümüze kadar 34 yıldır vergi, vergi hukuku, ekonomi, iş hukuku ve diğer mesleki konularda aydınlatıcı, çoğu kez öğretici ve tarafsız aylık yayımı ile ticari yaşama, eğitime ve meslek elemanlarının yetişmesine katkı sağlama uğraşını üstlenmiştir.

1980'li yıllarda Ülkemizin içinde bulunduğu sorunların en azından ekonomik yaşamımıza olan maliyetini hafifletmek amacı ile sadece eğitim ve bilgilendirmeye yönelik bir anlayışla yayım hayatına atılan Vergi Dünyası bugün 33'ncü yılını tamamlamak üzeredir.

1981 yılında Hesap Uzmanları Derneği'nin Başkanı olan Sayın Sezai Onaral'ın Hesap Uzmanlarının yıllarca özverili çalışmaları sonucu olan bilgi birikimini belli bir eğitime sahip olan meslektaş okurlarla

paylaşma arzusu Kurul üyeleri arasında uzun süre tartışılmış sonunda "Vergi Dünyası" dergisinin yayımlanmasına karar verilmiştir.

O dönemde sorumlu Yazı İşleri Müdürlüğü'nün tarafıma tevdi edilmesi ile beraber Sayın Bülent Soylan ile sevgili kardeşim müteveffa Mehmet Ali Akay Vergi Dünyası Dergisi'nin ilk çıkışında ve sonraki sayılarının içeriğinin belirlenmesi ve basımındaki özverili çalışmalarını ifade etmek isteğimin en azından onlara karşı olan teşekkür borcumun karşılığı olarak kabul edilmesini dilerim.

Vergi Dünyası Dergisi, birinci sayısı ortaya çıkan talep nedeniyle 2. Baskı yapmıştır.

Vergi Dünyası Dergisi'ne duyulan ilgi gün geçtikçe artmış bir süre baskı on bin olarak sürdürülmüştür.

Dergi'de yer alan yazıların seçiminde yine burada rahmetle andığım üstadımız Nusret Kesler'in titiz seçiciliği ile her vakit bir üstad ve büyük olarak bizleri yönlendiren Orhan Güreli üstadımızı unutmamız mümkün değildir.

Vergi Dünyası dergisi Vergi Hukuku alanında Hukuki olarak birçok bilimsel çalışmaya kaynak olmuştur.

Vergi Dünyası Dergisi'nin ilk sayısı çıkışında yaşanan dönemin özelliği gereği Hesap Uzmanları Derneği'nin yayım yapmasına yönelik yapılan hukuki işlemleri büyük bir sabır ve anlayış içerisinde kabul edilen ve üstlenen başta Dernek Başkanı Sayın Sezai Onaral ile diğer meslektaşlarımızın dayanışması gurur vericidir.

Hesap Uzmanları Kurulu Türk Bürokratik tarihinde vermiş olduğu hizmet kalitesi ve iş ahlakı ile muhafaza ettiği özel yerini koruyarak, akademisyenlere, meslek mensuplarına, bürokratlara geçmişte vermiş olduğu hizmet ve çalışmalarla örnek olmuştur.

Hesap Uzmanları kendilerine verilen görevleri daima hukukun üstünlüğü, mesleki dürüstlük ve tarafsızlık ilkeleri çerçevesinde, mevcut mevzuatın varoluş amacına uygun olarak devletin ve kişilerin hak ve görevlerini dikkate alarak büyük bir özen ve vicdani kanaat çerçevesinde yerine getirmişlerdir. Bu bağlamda tarihsel çizgide özelliğini ve aranırlığını devam ettirecektir.

Hesap Uzmanları Kurulu 646 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Maliye Teftiş Kurulu Gelir Kontrolörleri ile Vergi Denetmenleri birlikte Vergi Denetim Kurulu bünyesinde bir araya getirilmiş, bundan böyle tek çatı altında faaliyetlerini sürdürmektedir. 10.07.2011 tarihinden bu yana Vergi Denetim Kurulu

ülkemizde vergi denetimini gerçekleştiren ayrı bir yapılanma şeklinde varlığını devam ettirmektedir.

Geçmişte yaptığı hizmetin ve yüklendiği sorumluluklarla hem ulusal hem de uluslar arası alanda dikkatleri üzerinde toplayan, takdir gören bir kurulun üyesi olmanın mutluluğunu taşımak bizler için bir onurdur. Ancak söz konusu kurul kurulduğu tarihten kapatıldığı tarih olan 10.07.2011'e kadar yapmış olduğu çalışmalar ve kamuoyunda bıraktığı izlenimle

anılacak ve aranacaktır. Bizleri yetiştiren ve varlığını tarihe dâhil eden tüm üstatlarımıza minnet borcumuz vardır. Bu bağlamda ebediyete intikal eden başta kurucumuz Ali Alaybek ile ebediyete intikal eden Kurul Başkanlarımız ve üstatlarımıza başta Muzaffer Egesoy ve Adnan Barlas üstadımız olmak üzere diğer tüm üstat ve arkadaşlarımıza tanrıdan rahmet diler sağ kalanlara ise camiamızın bir ferdi olarak sağlıklı yaşam ve mutluluklar dilerim.

70.

Y
I
L

Ö
Z
E
L

B
Ö
L
Ü
M